

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Π. Χ. ΔΟΥΛΗΓΕΡΗΣ
ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ 12 ΜΗΝΩΝ
'Από τῆς 1 'Ιανουαρίου ἕως 1 'Ιουλίου
'Εσωτερικοῦ δρ. 8.—'Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 8.ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΓΑΛΑΝΟΣ

Γραφεῖα «'Αναπλάσεως» καὶ ἐκδόσεως τοῦ Χρυσοστόμου ὁδὸς Φιλέσσας, ἀριθ. 5, πλυσίων τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τί ἦτο δυνατόν νὰ γείνη μὲ χρήματα ἀσωτεύμενα. — 'Αποστολικὸν Κήρυγμα Πανσρέτου Χ. Δουληγέρη· 'Ο Χριστὸς ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν· 'Αγαπῶμεν ἀνεχόμενοι ἀλλήλους. — 'Ο 'Ραββὶνος 'Ισαὰκ Μ. πιστεύσας εἰς τὸν Χριστὸν καὶ χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος, ὑπὸ Νικολάου Μ. Ἀμβράζη. — Τὸ Διήγημα τῆς «'Αναπλάσεως» (ἐκ τοῦ γαλλικοῦ) ἡ πραγματικὴ ζωὴ κατὰ μετάφρασιν Κρουσταλλίας Δασκαλοπούλου. — 'Ο ἡπόγονος τοῦ Πιθίου. — 'Εορηνευτικὴ παράφρασις τῶν Ἀπάντων τοῦ Μεγάλου Βασιλείου (Βιβλιοκρισία). — 'Απόστολος καὶ Εὐαγγέλιον — Κήρυγμα «'Αναπλάσεως».

ΤΙ ΗΤΟ ΔΥΝΑΤΟΝ ΝΑ ΓΕΙΝΗ ΜΕ ΧΡΗΜΑΤΑ ΑΣΩΤΕΥΟΜΕΝΑ

Δὲν ἔρχομαι εἰς τὸ παρὲν ἄρθρον μου νὰ ἀραδιάσω κάθε εἶδος σπατάλης, τὸ ὅποιον γίνεται εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος· θέλω μόνον νὰ καταγγείλω μίαν ἀσωτείαν ἐξόδων, ἥτις γίνεται ἐν Ἀθήναις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, καὶ νὰ ὑποδείξω τί ἦτο δυνατόν νὰ γείνη διὰ σκοπίμου καὶ ἐποφελοῦς διαθέσεως τῶν σπαταλωμένων χρημάτων.

Ἐννοῶ τὰ ποσά, τὰ ὅποια μέγα μέρος τάξεώς τινος ἐν Ἀθήναις χύνει, εὐκαιρίας παρουσιαζομένης, εἰς τὰ θυλάκια φημιζομένων ἑθνοποιῶν εὐρωπαίων, γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ. Τώρα μὲν εἰς τὸν Ῥώσσην καὶ τὸν Μουνι-Σουλύ, τώρα δὲ εἰς τὴν Μπερνάρ, τὴν Δούζε ἢ τὴν Σέρμαν.

Ἡ ψυχὴ ἐνδὸς ἀνθρώπου εὐρίσκεται πολλάκις εἰς τὸν τρέπον, μὲ τὸν ὅποιον ἐξοδεύει. Εὐρίσκεται δηλαδὴ τὸ ποῖόν τῆς, ἀν-ἦνε φιλόνητος ἢ ἐγωιστικὴ, φρόνιμος ἢ τρελλή. Οὕτω καὶ ἡ ψυχολογία μιᾶς τάξεως κοινωνικῆς δύναται νὰ σχηματισθῇ ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης

χρήσεως τῶν περισσευμάτων αὐτῆς. Κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην κρινομένη ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος τάξις δὲν θὰ ἐξέλθῃ πολὺ εὐπρόσωπος. Διότι δὲν ἔχει νὰ ἐξαρθῇ οὔτε εἰς φιλανθρωπίαν, οὔτε εἰς φρόνησιν.

Οἱ ἡθοῖκοι, τοὺς ὁποίους ἀνωτέρω ἡμιθρήσαμεν, θὰ ἐπῆραν ὅλοι ὁμοῦ ἐξ Ἀθηνῶν ὑπὲρ τὰς ΤΡΙΑΚΟΣΙΑΣ ΧΙΛΙΑΔΑΣ ΔΡΑΧΜΩΝ. Ὅλοι δὲ ὁμοῦ θὰ ἔδωκαν ἀπέναντι τοῦ ποσοῦ τούτου περὶ τὰς ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ἐν ὧν παραστάσεις εἰς γλώσσας ξένας, τὰς ὁποίας οἱ περισσότεροι καὶ αἱ περισσότεραι ἐκ τῶν πληρωσάντων καὶ πληρωσασῶν δὲν ἐκαταλάμβανον. Λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὅψιν καὶ ὅτι ἔχει ὀλίγον μέρος τοῦ κοινοῦ τούτου ὀλίγον ἐννοεῖ καὶ ἀπὸ τέχνην, ἔχομεν ὡς ἐξαγόμενον, ὅτι μία ματαιότης ἔκαμεν ὥστε εἰς τριάκοντα ἐσπέρας νὰ πληρώσουν αἱ Ἀθηναὶ εἰς θεατρικὰ ἐξόδα ἀνω τῶν τριακοσίων χιλιάδων δραχμῶν, τὰς ἐπλήρωσαν δὲ καὶ ἀγρυπνοῦσαι καὶ χειροκροτοῦσαι.

Καὶ ἐν τούτοις μὲ τὸ ποσὸν αὐτὸ τί δὲν ἤδύνατο νὰ γείνη;

Πρῶτον, ἤμποροῦσε νὰ σχηματισθῇ ἐν Ἀθήναις μία Ὁρθόδοξος Ἱερογραφικὴ Ἐταιρεία ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου.

Δεύτερον, ἤμποροῦσε νὰ ἐκδοθῇ ὅλη ἡ σειρά τῶν Ἑλληνικῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Τρίτον, ἤμποροῦσαν νὰ ἐξαπασταλοῦν ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας διάφοροι κήρυκες τοῦ θείου λόγου, ὑποβοηθούμενοι τὸ ἔργον τῶν ἐπισήμων ἱεροκλήρων.

Τέταρτον, ἤμποροῦσαν νὰ τυπωθοῦν διάφορα βιβλία φωτιστικὰ καὶ μορφωτικὰ τοῦ λαοῦ.

Πέμπτον, ἤμποροῦσαν νὰ ἀποφυλακισθοῦν ἑκατόσιοι οἰκογενειάρχαι ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι κρατοῦνται εἰς τὰς φυλακάς, διότι ἀφείλουν πρὸς τὸ δημόσιον εἰς δικαστικὰ ἐξόδα ἀνὰ πενήτηκοντα δραχμὰς.

νών μου, και αὐτῆς, οἶμοι ! τῆς μητρός μου, και κατανοήσεις τὰς ἡμιστάς εὐνοϊκὰς, τὰς ἐχθροικωτάτας κατ' ἐμοῦ διοθέσεις των, ἐσχημάτιστα πλέον σταθερὰν τὴν ἀπόφασίν μου. Ἐξῆλθον τότε, γαλήνιος και ἡσυχος ἀτενίζων πρὸς τὴν μητέρα μου και τοὺς συγγενεῖς μου, ἐξῆλθον τοῦ πατρικοῦ οἴκου μετὰ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων, μεθ' ὧν ποτε, πρὸ 1890 περιπόου ἔτων, ἐξῆλθον τοῦ παρὰ νόμου Ἰουδαϊκοῦ Συνεδρίου οἱ ὁμοσεβεῖς και ὁμοιοπαθεῖς μου μαθηταὶ τοῦ Κυρίου αἰχαιροντες, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ ἡξιώθησαν ἀτιμασθῆναι (!)

Ἐξελθὼν ἐσκέφθην πῶς νὰ καταφύγω.

Προσῆγγιζεν ἡδὴ ἡ νύξ. Νύξ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, ψυχρὰ και παγετώδης.

Ὅτε ἐξῆλθον τοῦ πατρικοῦ οἴκου, τὸ σῶμά μου ἦτο θερμότερον.

Ἡ ζέσις, μεθ' ἧς ὠμίλουν πρὸς τοὺς συγγενεῖς μου περὶ τοῦ Κυρίου, αἱ συγκινήσεις, τὰ συμβάντα αὐτὰ εἶχον ἐπιταχύνει τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ και λίαν ἐξησθενισμένῳ, ὡς γνωρίζεις, ὀργανισμῷ μου.

Ἐσταζον ἰδρώτα.

Ἀλλὰ καθ' ὅσον προὔχουρον εἰς τὰς δόους τῆς πόλεως, κατὰ τοσοῦτον ἡσθενέον τὸ ψῆχος διαπεραστικόν.

Ἐφερον τὸ ραββινικὸν ἐνδυμα, ὅπερ φέρω ἀκόμῃ.

Ἐκρώνα ἡδὴ, και ἐβρίγουν ὑπερβολικῶς.

Ποῦ νὰ καταφύγω ;

Ἐκείνος, ὅστις μὲ ἐκάλεσεν εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου Του, μὲ ἐφώτισεν πῶς νὰ καταφύγω κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην.

Εὐρισκόμενῃ ἡδὴ, πορευόμενος ἀσκόπως, ἐνώπιον τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Πλησίον τοῦ ναοῦ ἦτο ὁ οἶκος τοῦ Ἐφημερίου, ἱερέως ἐγγράμου, χρηστοῦ και πεπεισμένου.

Ἐκτύπητα τὴν θύραν. Ἦνοιξαν μετ' ὀλίγον.

Ἦνῶρσαν ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου ἰδὼν Ῥαββίνον εἰσερχόμενον τοιαύτην ὥραν εἰς τὸν οἶκόν του !

Ἦγέρθη ἀμέσως, και μὲ ὑπεδέχθη φιλικώτατα.

Ἡ προσκυττέρα ἔφερον ἀμέσως θερμαντικὸν ποτὸν εἰ ποῦσα.

— Πίετε, Ῥιμπή, νὰ ζεσταθῆτε· κάμνει πολὺ ψῆχος !

Τὰ τέκνα τοῦ Ἰσταντο σεμνότερα, παριτηροῦντα περιέργως ἄλλοτε μὲν τὸν ἱερέα, και ἄλλοτε ἐμὲ.

Ὁ ἀληθὴς δούλος τοῦ Κυρίου και εὐσεβὴς ἱερεὺς, μαθὼν μετὰ μεγάλης ἀπορίας τὰ κατ' ἐμὲ, ἐδόξεσε τὸν Θεὸν γονυπετήσας μετ' ἐμοῦ, και δεηθείς. Μ' ἐνεθέρβυνε δ' ἔπειτα και ἐστήριξεν ἐν τῇ πίστει τοῦ Κυρίου, σημειώσας μοι πρὸς μελέτην και παρηγορίαν τὰς ἐξῆς εὐαγγελικὰς παρικοπάς. Ματθ. Γ'. 16 και ἐφ. ΙΘ'. 29. κλπ.

Τὴν ἐπιούσαν ἀνεχώρησα ἐκ τῆς πατρίδος.

Εὐλογημένον εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ πάντων ἐνεκεν.

Ἡ χαρὰ μου ἀπερίγραπτος, διότι ἐνταῦθα τὸ ἔργον τοῦ

(1) Πράξ. Ε'. 41.

Κυρίου προβάλει δαυμάρι εὐλογούμενον.

Προσεχῶς θέλω γράψαι ὑμῖν ἐν λεπτομερεῖα περὶ πάντων.

Πρὸς τὴν σεβαστὴν μοι οἰκονομειάν σας, παρακαλῶ, τὰ σέβη μου και τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου. Τὸν Ἀδριανόν, τὸν Ἰωάννην, τὸν Περικλῆ, και πάντα τὰ φίλτατά σας κατασπάζομαι.

Ἀναμένων ἀδελφικὴν ἐπιστολὴν σας, ὁποσημειοῦμαι μετ' ἀγάπης,

Ὁ ἐν Χριστῷ ἀδελφός σας

Ἰσαὰκ Μ.

Τέλος τοῦ δ' Μέρους

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Μετὰ χαρὰς μεγάλης ὅλη ἡ οἰκονομία εἶχον ἀναγνώσει και ἀπαναγνώσει πολλάκις τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἰσαὰκ. Περιεμύονεν δὲ ἀνυπομονῶς νὰ ἀξιωθῶμαι και ἄλλης ἐπιστολῆς αὐτοῦ, κατὰ τὴν, ἣν ἔδωκεν ἡμῖν, διὰ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς του ὑπόσχεσιν.

Ἀλλ' αἱ ἡμέραι παρήρχοντο, και μετὰ τὰς ἡμέρας οἱ μῆνες !

Καὶ ὅμως οὐδεμία ἐπιστολή !

Ἐροδοῦμεθα περὶ τοῦ Ἰσαὰκ. Καὶ δικαίως.

Ἡ θερμότης τῆς πίστεώς του μεταξὺ φανατικῶν και ἀμαθῶν ἡδύνατο νὰ τὸν ἐκθέσῃ.

Ὁ φιναιτισμὸς ἡδύνατο νὰ ἐπιβουλεύῃ και αὐτὴν τὴν ζωὴν του.

Ὡς εἶχομεν ἐννοήσει ἐκ τῶν ἐπιστολῶν του, ὁ Ἰσαὰκ, καίτοι ἀληθὴς και εἰλικρινὴς Χριστιανός, ἤθελε νὰ μείνῃ Ῥαββίνος, ἵνα, ὡς ὁ Παῦλος, προσελκύῃ εὐκολώτερον εἰς τὸν Χριστόν.

Ἦτο ἐλευθερος νὰ κηρύξῃ δημοσίᾳ ἐκ τὸν Χριστιανόν, και οὕτω νὰ παύσῃ εὐρισκόμενος ὑπὸ τὸν βαρύντατον ζυγὸν τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, ἡ μᾶλλον τῆς ραββινικῆς παρεμνησίας αὐτοῦ.

Ναί ! ἦτο ἐλευθερος.

Ἀλλ', ὡς μᾶς ἔλεγεν ἔπειτα, ἡ ἀναγκάστη νὰ μείνῃ Ῥαββίνος, καίτοι ὢν ἀληθὴς και εἰλικρινὴς Χριστιανός, ὑπὸ τῶν ἐξῆς φρονιμῶν σκέψεων τοῦ Ἀγίου Πιούλου :

— « Ἐλευθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοῦς πλείονας κερδήσω· και ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοῖς ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἀνομος (μὴ ὢν ἀνομος Θεῷ, ἀλλ' ἄνομος Χριστῷ), ἵνα κερδήσω ἀνόμους· ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοῖς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντας τινας σώσω· τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοιῶ νῶνός αὐτοῦ γένωμαί. » (2)

Ἦπορῶμεν, και δικαίως, διότι ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐπιστολῇ του οὐδὲν ἔλεγεν ἡμῖν, ἂν ὁ Θεὸς του Ἀδραμικός και οἱ ἄλλοι συγγενεῖς του ἐνῆργησαν κατ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐρηξῆσθαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐκτιθέμενος τὰ γενό-

(2) Α'. Κορινθ. Θ'. 19—24.

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΗΣ 'ΑΝΑΠΑΛΑΣΕΩΣ.,

ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

(Κατὰ μετάφρασιν Κρουσταλλίας Δασκαλοπούλου)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ ἀριθ. 150).

Αἱ στενοχωρίαι αὐτοῖς, σύντροφοι ἀχώριστοι τῆς ζωῆς μας ἐκ διαφόρων ἀρραμῶν προκύπτουν· διαφορὰ τις διαθέσεως, ἡ γνώμη μεταξὺ ἐμοῦ και τοῦ συζύγου μου, ἐλοφρὰ τις ἀδιαθεσία τῶν τέκνων μου, ἐπίπληξις τις πρὸς τοὺς ὑπηρέτας, (ὡς τὶ βεβρὸς σταυρὸς ὁ τῶν ὑπηρετῶν !) μικρὰ τις δυστρέπεια τῆς πενθερᾶς μου ἢ τῆς Ἐλεωνόρας ταραττοῦν ἐνίοτε τὴν γαλήνην τοῦ βίου μου ῥάκα. Εἰλογητὸν τὸ ὄνομα τοῦ Ὑψίστου και διὰ τὴν εὐτυχίαν μου· και διὰ τὰς θλίψεις μου, διότι και αὐταὶ αἱ θλίψεις διδόναι σθένος εἰς τὴν ψυχὴν και τὴν ἀνυψώνουν πρὸς τοὺς οὐρανοὺς. Πόσαν ἄξιαν θὰ εἶχον αἱ ἄρεταί μας, ἂν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν στενοχωρίαι τινὲς ἢ ἀντιστάσεις δὲν μᾶς ὑπερεβάνον νὰ κάμνωμεν τὸν χαρακτήρα μας, νὰ καταπνίγωμεν τὴν ὑπερφάνειαν, τὸν ἔγωισμόν, τὴν ἀνυπομονήσαν μας, νὰ ὑποφέρωμεν μεθ' ὑπομονῆς τῶν ἄλλων τὰ ἐλαττώματα και νὰ δεχώμεθα ἀταράχως ἀφορμὰς δυσχερείας ἐρχομένης ἄλλοθεν ; Ὅχι· διότι αἱ δυσκολίαι τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου και αἱ καθημεριναὶ δοκιμασίαι ἔχουν ἀνάγκην βωμολύχης ἀρετῆς, και ὅτι θέλω νὰ λάβω τὴν θέσιν τῆς Κορνηλίας, ὡς σύζυγος, ὡς μητὴρ και ὡς οἰκοδόμοισιν· μακρὰν ἡμῶν ἡ στωικότης· εἶνε και ἄλλαι ἀρεταὶ μικραὶ, ταπειναί, κεκορμυμέναι, αἵτινες εἶνε κτήμα τῆς χριστιανῆς γυναίκος και αἵτινες ὁμοίαι μὲ τὰ μετρίσθοντα ἐκ βαλταμώνων ἐδῶ κάτω μὲ τὸ ἄρωμά των τὴν οἰκιστὴν ἐστίναι και αἵτινες ἵσως μίαν ἡμέραν θὰ περιβάλλουν διὰ φωταβόλου στεφάνου τὴν κεφαλὴν ἐκείνης, ἡ ἡ γὰρ πηγή, τὰς ἐτίμους και τὰς ἐκαλλιέργησε σταθερῶς. Ἀρεταὶ μικραὶ, ἀνικαίμενον τῆς μελέτης μου και τῶν καθημερινῶν μου ἀγώνων διέρχουσι ἀπαρητήρητοι και ὅμως ἀνεὺ ὁμῶν ὁ βίος θὰ καθίστατο ἀνυπόφορος ! Ἀλλ' εἰς τί λοιπὸν συνίστασθε ; εἰς τὴν ἐπιείκειαν και τὴν δύναμιν τοῦ νὰ συγχωρῇ τις τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων, μολονότι οὐδέποτε θὰ ἡδύνατο νὰ συγχωρήσῃ εἰς ἐκ τὸν παρθεμιόν τι, εἰς τὴν εὐσεβῇ κρυφίνουσαν τοῦ νὰ φαίνεται τις. ὅτι δὲν πορτηρεῖ ἐλαττώματά τινα τῶν ἄλλων λίαν φανερά· ἄλλως τε, εἰς τὴν εὐαμφίαν και τὴν δεξιότητα τοῦ πνεύματος εἰς τὸ νὰ παρδύχεται ἀνεὺ ἀντιστάσεως πᾶν ὅ,τι ὀρθὸν ὑπάρχει εἰς τὰς ἰδέας τῶν ἄλλων, μολονότι δὲν τὸ παραδέχεται εὐθὺς· ἐξ ἀρχῆς, εἰς τὴν μέριμναν τοῦ νὰ προλαμῇ θάνη τὰς ἀνάγκας και τὰς ἐπιθυμίας ἐκείνων, μεθ' ὧν ζῇ, εἰς τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας, ἥτις κάμνει πᾶν ὅ,τι εἶνε δυνατόν ὅπως ὑποχρεώσῃ τοὺς ἄλλους, εἰς τὴν καταστολὴν τῆς κακῆς διαθέσεως, ὅταν ἀποτείνηται τις πρὸς ὁμοίους του και τοῦ ἀποτόμου τρόπου, ὅταν ἀποτείνηται πρὸς ὑποδεεστέρους. Συνίσταται ἀκόμῃ και εἰς τὸ νὰ σιωπῇ, ὅταν ζωηρὰ

μεταξὺ τοῦ Ἰσαὰκ και αὐτῶν, τὰ φρονήματα τοῦ Ἰσαὰκ, τὴν ἐξήμωσίν του, και ἐν γένει τὸν θερμὸν ζῆλόν του ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἵνα οὕτω μισητὸς γενόμενος καταδιωχθῇ, ἀπολίσῃ τὴν θέσιν του, ἵνα προφυλαχθῶσιν οἱ ἄλλοι Ἰουδαῖοι τῶν προσηλυτιστικῶν ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου ἐνεργειῶν τοῦ Ἰσαὰκ.

Πάντα ταῦτα ἐσκεπτόμεθα, και ἡ-πορῶμεν διὰ τὴν περὶ αὐτῶν ἐντελῇ σιωπῇ τοῦ Ἰσαὰκ.

Ἐπῆρχετο ὅμως εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν, ὅτι, πιθανὸν ἢ μᾶλλον βέβαιον, οἱ συγγενεῖς τοῦ Ἰσαὰκ οὐδέποτε θὰ ἐσκέπτοντο ἢ θὰ ἐπίστευον, ὅτι ὁ Ἰσαὰκ, οὗ τὸν θερμὸν ζῆλον ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου ἰδίως ὁμοίαν εἶδον, και ἰδίως ὡς ἐν ἡμεῖς, θὰ ἤθελεν ἐξοκολουθῆσαι τοῦ λοιποῦ φέρων τὸ ραββινικὸν ἢ και αὐτὸ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐνδυμα.

Και πιθανόν, ἐλέγομεν ταῦτα σκεπτόμενοι, οἱ συγγενεῖς οὐδὲν ἐνῆργησαν κατ' αὐτοῦ.

Πιρρηγόρει δ' ἡμᾶς ἡ ἰδέα αὐτῇ, διότι ἐφρονοῦμεν, ὅτι ὁ Ἰσαὰκ, μένων ἀκαταδίωκτος ὑπὸ τοῦ ἐρηξῆσθαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ κατέχων τὴν θέσιν του ὡς Ῥαββίνος, ἔχων δὲ πᾶσαν ἐλευθερίαν νὰ διδάσκῃ τοὺς Ἰουδαίους ὡς Ῥαββίνος, ἡδύνατο εὐκολώτερον νὰ προσελκύσῃ ψυχὰς ἀθανάτους και λογικὰς εἰς τὸν Χριστόν, και νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ κάλυμμα τῆς πνευματικῆς παρώσεως, ὅπερ καλύπτει εἰσέτι οὐ μόνον τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ και τὴν καρδίαν αὐτῶν, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Εἶνε γνώμη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λέγοντος :

— « Καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἐαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου· ἀλλ' ἐπαρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται, ἀλλ' ἔως σήμερον, ἡνίκα ἀναγινώσκειται Μωσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περιτραίται τὸ κάλυμμα· ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν. Οὐ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία· ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακαλυμμένοι προσώπων τὴν δόξαν Κυρίου καποπριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος. » (1)

Τοῦτα ἐσκεπτόμεθα περὶ τοῦ Ἰσαὰκ.

Πλὴν πάντα ταῦτα ἦσαν σκέψεις ἰδικαί μας.

Βλεπόμεν, ἀλλ' οὐδὲν βέβαιον ἐγνωρίζομεν.

Τὸ σκότος τῶν εἰκασίων και ἀμφιβολιῶν τούτων μόνος ὁ Ἰσαὰκ ἡδύνατο νὰ διαλύσῃ δι' ἐπιστολῆς του :

Ἀλλὰ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐλάβομεν ἐν περίπου ἔτος μετὰ τὴν πρώτην ἐπιστολὴν.

Φέρει χρονολογίαν 25ης Μαρτίου τοῦ 1898.

(Ἀκολουθεῖ)

(1) Β'. Κορινθ. Γ'. 13—18.

τις εκφρασεις τῆς ἐρχεται εἰς τὰ χεῖλη, νὰ νικῇ ἀντιπαθείας αἰσθημάτων, νὰ λησμονῇ καθ' ὅλον πληρὸν ὁποιονδήποτε ἀδικημα, νὰ ἀκούῃ μετ' εὐγενούς ὑπομονῆς ἀνικρούς λόγους, νὰ ὑποτάσσεται ἀγογγύτως εἰς ἐπιβαλλόμενοι παιγνίδιον ἢ διασκέδασις, ἥτις εἶνε ἐνίοτε κοπιωδέστερα καὶ τῆς πλέον ξηρᾶς ἐργασίας. Δὲν εἶνε λιμπαρὰ αἱ μικρὰ οὕτως ὄρεταί; Δὲν ἐκλύουν οὕτε τὰ βλέμματα, οὕτε τοὺς ἐπάλινους; ὁ παρειαυρισκόμενος δὲν ἀντιλαμβάνεται διατὶ εἰπέ τις τὸν λόγον τοῦτον ἢ διατὶ ἐσώπησεν ἐκεῖνον; δὲν δύνανται νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τῶν ἀδύων τῆς διανοίας, ὅπως ἀναγνώσῃ, ὅτι διόφρατος εἶνε ὁ τρώας τοῦ σκέπτεσθαι; δὲν δύνανται νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τῆς καρδίας, ὅπως αἰσθανθῇ τί εἰς αὐτὴν συμβαίνει καὶ ποῖα πάλη συνάπτεται μεταξὺ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς θελήσεως. Ἐν βλέμμα, μία χειρωνακία, μία λέξις καὶ ἡ θυσία ἐγένετο. Προσποιεῖται τις; ὑποκρίνεται, ἀλλ' ὅποια ἀγία προσποίηση! πόσον ἐκαινετὴ ὑπόκρισις! Ἀρνεῖται τις νὰ διέρχεται μίαν ἑλληψιν ἀδρότητος, μία ἐκουσία λήθη, εἰς πειρακτικὸς λόγος, ὡς νὰ μὴ εἶχεν ὧτα; ἔχει τις τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη; καὶ εἰς τὰ στήθη τὴν τρικυμίαν, ἔχει τὴν γλώσσαν ψυχρὰν καὶ θερμὰ τὰ αἰσθήματα, σιγῇ τις, ἐνθ' διακαίεται ἵνα λαλήσῃ. Ἰδοὺ αἱ μικρὰ ὄρεταί, αἵτινες μοι εἶνε τόσον ἀγαπητὰ καὶ τῶν ὁπλείων αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην τόσον δι' ἐμὲ ὅσον καὶ δι' ἐκεῖνους, οἵτινες μὲ περιστοιχοῦσι; διότι πρέπει νὰ ὑποφέρω τοὺς ἄλλους; καὶ νὰ γίνωμαι ὑποφερτὴ; καὶ κάμνοντα τρόπον τινὰ συμβόλαιον ἀνισταθμίσεως μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῶν ἄλλων, δὲν ζητῶ τὰ πάντα πρὸς ὄφελός μου. Ἄλλ' ἀρκεῖ. Βίβη ἡ πράξις νὰ μοι ᾔνη τόσον εὐκολός ὅσον ἡ θεωρία!

Ἰούλιος 18

Ὁ μικρὸς μου Ροβέρτος δεικνύει τάσιν πρὸς τινὰς ἰδιοτροπίαις; θέλει τοῦτο, δὲν θέλει ἐκεῖνο, παραφέρεται καὶ φωνάζει; ἀλλ' ὁ πατὴρ του καὶ ἐγὼ τῷ ἀντιτάσσομεν τὸ πλέον ἀτάραχον βλέμμα καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ παιδίου καταπίπτει πρὸ τῆς ἀταραξίας μας καὶ πρὸ τῆς σταθερᾶς καὶ ἡσύχου ἀποφασεῶς μας; μέχρι τοῦδε οὔτε συγγενεῖς, οὔτε ὑπηρετὰ ὑπεκρίθησαν εἰς οὐδεμίαν τῶν ἐπιμόνων ἀπαιτήσεων του. Ἄλλως τε εἶνε προσετός εἰς τὰς ὑψηλὰς ἰδέας; ἀρκεσεται ν' ἀκούῃ περὶ Θεοῦ καὶ περιπαθῇ; ἀγαπᾷ τὰς περὶ νοσηρίων, μαχῶν, ἥρωισμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως ἱστορίας. Χθὲς τὸ εἰτέρας περιπατεῖ μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν κήπον; ὁ οὐρανὸς ἦτο θυμωμένος καθαρὸς καὶ οἱ ἀστῆρες ἤρχισαν νὰ στολίζουν τὸ ἀπέραντον στερέωμα. Ὁ Ροβέρτος, ὅστις παρετῆρει μετὰ προσοχῆς τὸ θέαμα τοῦτο, μοι εἶπεν αἰφνης: «Πῶς ὁ καλὸς Θεὸς ἀνάπτει τοὺς ἀστέρας; τρέχει ἀπὸ τὸν ἕνα εἰς τὸν ἄλλον ὅπως ὁ ζωὴν ἄνθρωπος, ὅστις ἀνάπτει τὸ φωταῖριον;»

Ἐπωφελέθην τῆς παιδικῆς ταύτης ἐρωτήσεως ἵνα ὁμιλήσω περὶ Θεοῦ εἰς τὸν οἶόν μου καὶ τῷ δώσω ὑψηλὴν ἰδέαν περὶ ἐκείνου, ὅστις τὰ πάντα ἐδημιούργησεν. Μὲ ἤκουσε σοβαρῶς καὶ μοι ἀπεκρίθη: Ὁ Θεὸς εἶνε πολὺ ἀγαθὸς καὶ οἱ ἀστέρες πολὺ ὠραῖοι; θὰ τὸν παρακαλέσω νὰ θελήσῃ νὰ λάμπουν πάντοτε.

Καὶ ἀληθῶς, πρὶν εἰσελθῇ εἰς τὴν μικρὰν λευκὴν κλίνην του, προσυχθὲν μετὰ πλειοτέρας τοῦ συνήθους προσοχῆς.

Ποτὲ δὲν ἀκούω ἄνευ συγκινήσεως τὴν ἀργυρόχρον φωνὴν τοῦ μικροῦ μου Σχιμουῆλ ὅταν λέγῃ: «Θεὸς μου Σὲ παρακαλῶ φύλιξέ μου τὸν πατέρα μου, τὴν μητέρα μου, τὴν ἀδελφοῦλάν μου καὶ φώτισόν με νὰ γίνω καλὸ παιδάκι! Θεὸς μου, Σὺ ἀφιερώνω τὴν καρδίαν μου! Κολέ μου ἄγγελε, πρόσσεχέ με! Παναγία Παρθένη, παρακάλεσε τὸν Θεόν δι' ἐμέ!» Ἐνώνω τότε μετὰ κατανύξεως τὴν φωνὴν μου μετὰ τὴν φωνὴν τοῦ μικροῦ μου εἰς τὴν προσευχὴν αὐτὴν καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἐκτενέω τὸν ἴψιστον νὰ τὸν εἰσκαούσῃ. Ἡ ἄνταρνατά μου δὲν προσέχεται ἀκρίμην, ψελλίζει μὲς μαρμὰ, μπαμπά . . . Καὶ ὅταν ὁ σὺζυγος ᾔνη εἰς τὴν οἶκον, δὲν ἀφίνει τὰ γόνατά του. Δυσχυρίζεται ἐκεῖνο ὅτι εἶνε ἄλλη ἐγὼ καὶ ὅτι μὲ ἀγαπᾷ δύο φορές, βλέπων αὐτὸ τὸ μικρὸν πρωταπᾶνι τὸ τόσο ὅμοιον μετὰ τὸ ἰδικόν μου.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΑΠΟΓΟΝΟΣ ΤΟΥ ΠΙΘΗΚΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ ΜΙΑΝ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ καθηγητὴς τῆς ἱστορίας.
ΠΑΥΛΟΣ ἱατρός.
ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ μνηστὴ τοῦ Δημητρίου.
ΚΩΣΤΑΣ } ὑπηρετὰ τοῦ Δημητρίου.
ΓΙΑΝΝΗΣ }

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ

Δημήτριος (μόνος κατ' ἀρχὰς ἐντὸς τοῦ σπουδατηρίου του). Βῆνε ἀληθῆς ὅτι ἔπρεπε νὰ μεταβῇ εἰς τοῦ ἐρῳίτου, τὸν ὁποῖον ἐπισκέπτεται ὁ Παῦλος; ἀρῶ μάλιστα ἐλθῶκα καὶ βήτην ὑπόσχουσι ὅτι θὰ τὸν ἐβλέπομεν σήμερον εἰς τὰς 10 μαζί, ἀλλὰ ἕνα πνεῦμα δυνατὸ, δὲν θὰ ἐτόλμα βέβαια νὰ μὲ κατακρίνῃ. Θὰ ἔλεγα δὲ καὶ ὅτι ἡ συνειδήσις μου δὲν μὲ ἐλέγχει εἰς τίποτε, ἐάν τὸ μορμολύκειον αὐτό, τὸ ὁποῖον ἡ ἀνθρωπίνῃ ἀμάθει καὶ δεισιδαιμονίᾳ ὥρμασε συνειδήσιν, δὲν εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐκδιωχθῇ καὶ ἀπὸ τὴν ἐσχάτην γωνίαν τῆς ἰδικῆς μου ἐνιότητος. Αἱ προλήψεις ἀνήκουν εἰς τοὺς ἱεροκήρυκας καὶ εἰς τὸν ὄχλον; διὰ τοὺς σοφοὺς μία ὑπάρχει ἐξουσία καὶ εἰς νόμος; τῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν πράξεων τῶν, ὁ νόμος τῆς φύσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης. Καὶ ἡ ἐπιστήμη σήμερον διεσκέδασε καὶ διελευσεν ὅλα τὰ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ φάσματα, τὰ ὁποῖα ἐτάραττον καὶ κατεθάρυνον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐπὶ τόσους αἰῶνας σκότους καὶ ὁμίχλης. Περιφρονῶ τὸν Σωκράτην καὶ τὸν Πλάτωνα, καὶ ἀνυμνῶ τὴν βλαίειαν τοῦ Βόλγερ καὶ τοῦ Χέγκελ.

(1) Συνέχεια ἐκ τοῦ ἀριθ. 149.

Γιάννης (εἰσιρχόμενος). Μὲ θέλετε, κύριε;

Δημήτριος. Ναι, σὲ θέλω, Γιάννη.

Γιάννης. Περιμένω τὰς διαταγὰς τοῦ κυρίου.

Δημήτριος (ἀνοίγων τὴν σιγασθῆκην του καὶ βλέπων αὐτὴν κινήν). Φίσε μου ὀλίγα σιγῆρα, Γιάννη. (Ὁ Γιάννης; ὑποκλινόμενος ἐξέρχεται. Ὁ Δημήτριος μετὰ τινι σιέψιν). Πρέπει, ναι, πρέπει νὰ ἐκτελέσω τὸ καθήκον μου. Ὁ Χέγκελ ἔχει δίκαιον; ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως δικαιούται νὰ ἐπιβληθῇ μετὰ ὅλας τὰς συνεπείας τῆς ἔχει μόνον εἰς τοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν ἐκπαίδευσιν, καὶ ἐν τῇ σφίρει τῆς οἰκογενείας, τῆς κοινωνίας, τοῦ Κράτους, τῆς ἀνθρωπότητος. Μία ἀλήθεια, τόσον βίβλική καὶ θεμελιώδης πρέπει νὰ γένη ἡ βία; παγκοσμίως μεταρρυθμίσεως, ὥστε νὰ προέλθῃ νέα πριγμάτων τάξις καταναγκαζομένη ἀπὸ τὸν ἥλιον τῆς ἐπιστήμης. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο θὰ εἶνε ἀνάγκη βεβαίως νὰ προηγηθῇ μία γενικὴ διαφώτισις καὶ νὰ τελεσθῇ ἕνας εὐρύτατος προσηλυτισμός, ἐπεκτεινόμενος ἀπὸ τῶν ἐπιστημόνων καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κατώτατα στρώματα. (Μετὰ μικρὰν σιέψιν). Εἶνε ἀληθές, ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ πνεύματα μένουν ἀκίνητα πολὺ ὀπίσω, καὶ ἡ θρησκευτικὴ δεισιδαιμονία δεσμεύει τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐπιστήμης. Τοιουτοτρόπως, ἐάν μερικαὶ ἐφημερίδες διαλαλοῦν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν πιθήκοειδῆ καταγωγὴν μας, ἀλλὰ θα ἦτο βιβλῶς ἅπας ἐπικλίνοντες τὸ νὰ διδάξῃ καὶ οὗτο δημοσίᾳ πρὸς τὸν λαόν. Τί ὅμως ἐμποδίζει τὸ νὰ κάμωμε; οἱ ὁμόφρονες, μίαν μυστικωτέραν καὶ ἰδιωτικωτέραν ἐργασίαν δια τὸν θρίαμβον τῶν ἰδεῶν μας. Τί ἐμποδίζει, λόγου χάριν, νὰ διαφωτίσωμεν τοὺς ὑπηρετὰς μας;

Γιάννης (ἐπιστρέφων). Ὅριστε τὰ σιγῆρα σας, κύριε.

Δημήτριος (λαμβάνων αὐτὰ καὶ ἀνάπτων ἐν). Ἀγαπᾷς νὰ διδάσῃς Γιάννη;

Γιάννης. Τι, κύριε;

Δημήτριος. Τὴν ἀλήθειαν.

Γιάννης. Ἔχει ἀφορμὰς ὁ κύριος νὰ φρονῇ ὅτι τῷ λέγῳ ψεύματα;

Δημήτριος (μειδιῶν). Ὅχι, ἀνόητε, δὲν θέλω νὰ εἰπῶ αὐτό. ἔχω μάλιστα πολλὴν ὑπόληψιν εἰς τὴν φιλαλήθειάν σου. σ' ἐρωτῶ ὅμως; ἂν σ' ἀρέσῃ νὰ μάθῃς τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποῖαν διδάσκει ἡ ἐπιστήμη.

Γιάννης. Ἔχει τὴν καλωσύνην νὰ θέλῃ νὰ μὲ σταλῇ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὁ κύριος; Δὲν θὰ γνωρίζῃ, φαίνεται, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ μακαρίτου τοῦ πατέρα μου μὲ ἠνάγκασε νὰ διακόψω τὰ μαθήματά μου, ἀπὸ τὴν τρίτην τοῦ Γυμνασίου.

Δημήτριος. Ἀδιάφορον; ἀναλαμβάνω ἐγὼ νὰ σὲ διδάξω.

Γιάννης. Ὁ κύριος λησμονεῖ τὴν ἰδιότητά μου, καὶ ὅτι δι' ἐμὲ τῶρα πλέον ἐπιστήμη εἶνε ἡ ὑπηρεσία μου;

Δημήτριος. Αὐτὸ δὲν μὲ ἐμποδίζει διόλου. Μία ὥρα τὴν ἡμέραν ἀρκεῖ. Ἐπειτα ὅλον τὸ ζήτημα εἶνε διὰ μίαν τὸ πολὺ ἐβδομάδα.

Γιάννης (ἐν ἐκπλήξει) πῶς; Ἰδὲ μίαν ἐβδομάδα ἡμπερεῖ ἕνας ὑπηρετίας; νὰ συμπληρώσῃ ἐπιστημονικὴν μάθησιν; Ὁ κύριος θὰ ἔχῃ, φαίνεται, τὴν πεποθήσειν ὅτι δύνανται νὰ ᾔνη θαυματουργός; ἀλλὰ ἐρωτᾷ καὶ τὸν ὑπηρετὴν του ἂν ἔχῃ κεφάλι ἐπιθετικὸν διὰ τοιαῦτα θαύματα;

Δημήτριος. Ἄκουσε, Γιάννη. Δὲν φαίνεται νὰ στερεῖται πνεύματος; ἐκτός δὲ τούτου δὲν πρόκειται νὰ σὲ διδάξω ἐγὼ ὅλην τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐπιστήμης; ἀπλῶς θὰ σὲ μάθω νὰ γνωρίζῃς τί εἶνε ἄνθρωπος.

Γιάννης (καθ' ἐκτόν). Ἀ! Ἀρχίζω νὰ καταλαμβάνω. Θέλει νὰ μὲ φέρῃ εἰς τὸ προεῖμενον. Ἀς ἰδωμεν λοιπὸν ποῦ θὰ φθῇ οὗτῃ ἡ ἐπιστημονικὴ διδασκαλία. (γεγωνύει τῇ φωνῇ). Καὶ τί εἶνε ὁ ἄνθρωπος, κύριε;

Δημήτριος. Πρὸ πάσης διδασκαλίας προφορικῆς χρειάζεται μίαν κατὰλληλος προετοιμασίαν Γιάννη.

Γιάννης. Ἡμπορῶ νὰ τὴν μάθω, κύριε;

Δημήτριος. Βεβαίως. Εἶνε ἀνάγκη ἐπὶ ἕνα τοῦλάχιστον μῆνα νὰ τρώγῃς ὠριμένα φρυγανιά.

Γιάννης. Καὶ ἐγὼ ἐνίμια, κύριε, ὅτι ἡ προετοιμασία δὲν θὰ ᾔητο διὰ τὸ στομάχι μου, ἀλλὰ διὰ τὸ κεφάλι μου.

Δημήτριος. Ἀκριβῶς διὰ τὸ κεφάλι σου πρόκειται. Καὶ ἔκρυτε μὲ προσοχὴν, διότι ἀπ' αὐτό, τὸ ὁποῖον θὰ σοῦ εἶπω τώρα, ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν.

Γιάννης. Βίμει ὅλος αὐτιά καὶ προσοχή, κύριε.

Δημήτριος. Ἡ εὐφυΐα τοῦ ἀνθρώπου, Γιάννη, καυνοῖται ἀπὸ τὴν ποσότητα τοῦ φωσφόρου, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου του. ὅσον περισσότερον στοιχεῖον φωσφόρου προστεθῇ τόσον ἡ εὐφυΐα αὐξάνει. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ σὲ προετοιμάσω καταλλήλότερα πρὸ πάσης διδασκαλίας διὰ πολλασπλασιασμοῦ τοῦ φωσφορικοῦ στοιχείου τοῦ ἐγκεφάλου σου, καὶ πρὸς τοῦτο πρέπει ἐπὶ ἕνα τοῦλάχιστον μῆνα νὰ τρώγῃς ὠριμένους τροφάς.

Γιάννης. Μὰ τόσον σπουδαῖται καὶ πολὺτιμοι τροφαὶ θὰ στοιχίζουν πολὺ, κύριε, καὶ δὲν ἔχκει τὸν κόπον νὰ ἐμβῇτε εἰς ἐξοδα δι' ἐμέ.

Δημήτριος. Ἡ φύσις ἐπρονόησε νὰ μὴ ᾔνη δυσκόλο-προμήθευτον τὸ ἴδιον τοῦτο τῶν τροφῶν.

Γιάννης. Τίποτε πέρδικας, πιτσούνια, μπακαρίτσας, λαγοί;

Δημήτριος. Ὅχι, ἔχει ἀπ' αὐτὰ. Φακὴ καὶ ψάρεα. Αὐτὰ ἀναπτύσσουν τὴν ποσότητα τοῦ φωσφόρου μέσα εἰς τὸν ἐγκεφάλον, καὶ αὐξάνουν τὴν εὐφυΐαν, τὴν κρίσιν, τὴν ἀντιληψίν, εἰς πολὺ δὲ μεγάλην περίσσειαν φωσφόρου δημιουργοῦν καὶ τὴν μεγαλοφυΐαν. Ἐκπλήττεσαι, Γιάννη;

Γιάννης. Καὶ πολὺ, κύριε. Κοντεύω μάλιστα νὰ κάμω τὸν σταυρὸν μου, διότι, ἐνῷ ἡ ἐξυπνίδα εἶνε τόσον εὐκολοπρομήθευτον πρᾶγμα, βλέπω νὰ κυκλοφορεῖ τόσο κουταμάρα εἰς τὸν κόσμον. (Ἀκολουθεῖ).

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

(Βιβλιοκρισία)

(Συνέχεια ἰδε ἀριθ. 149)

Ἐν σελ. 10 τοῦ Β' τεύχους, στίχ. 14, τὸ πρωτότυπον τῆς Ἐξαήμερου λέγει· αὐτὸ γὰρ ἐν κατὰ πρεσβυγενίαν πάντων τῶν γενομένων προέχειν αὐτοῖς μαρτυροῦν λέγει ἐν ἀρχῇ γεγονέναι· ὁ δὲ παραφραστὴς ἡμῖν οὕτως· «Ὁμοίως, ὅταν, ὡς γνωστόν, μαρτυρῇ ὁ Θεός, ὅτι ἀπὸ ὅλα τὰ γενόμενα ὁ κόσμος προηγείται κατ' ἀρχαιότητα, δὲν ἐννοεῖ ὅτι οὗτος ἐγένετο ἐν ἀρχῇ. Διὰ τὴν ἐννοήσιν τὸ ἐπαληθεύον καὶ δεινὸς ὁμοίως τῆς ἐκμηνείας ταύτης, δηλοῦμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ὅτι τὸ ἀνωτέρω χωρίον σχετίζεται πρὸς ὁλόκληρον τὸ Β' καὶ Γ' κεφάλαιον τῆς Ἐξαήμερου, ἀνοψήρῃται δὲ εἰς τὸ· ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τῆς Γενέσεως τοῦ Μωυσέως, καὶ ἐξηγεῖ τί ἠθέλησεν νὰ ἐκφράσῃ ὁ Μωυσὴς διὰ τοῦ· ἐν ἀρχῇ. Ἰδόντες οὖν λέγει, νὰ ἐπιβεβαιώσῃ, ὅτι ὁ ὁρατὸς κόσμος εἶνε προγενέστερος κατὰ τὸν Μωυσῆν ἀπὸ ὅλα τὰ γενόμενα, ἥτοι ἀπὸ ὅλα τὰ δημιουργήματα· ἀλλ' ὁ Μωυσὴς δὲν θέλει νὰ εἴπῃ τοιοῦτό τι· διότι ἐν τῇ τάξει τῆς δημιουργίας προηγῆθαι ἡ γένεσις τῶν ὑπερχομένων καὶ ὁρατῶν δυνάμεων, ἥτοι ὅτι εἰς τὸν κόσμον ὁ ὕλικός. Διὰ τὴν λοιπὴν ὁ Μωυσὴς λέγει, ὅτι ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· Τί ἠθέλησεν νὰ ἐκφράσῃ διὰ τοῦ ἐν ἀρχῇ; ὁ Βασιλεὺς ἐξηγεῖ οὕτως τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Μωυσέως· «οὐ γὰρ διὰ κατὰ πρεσβυγενίαν πάντων τῶν γενομένων προέχειν αὐτοῖς μαρτυροῦν λέγει ἐν ἀρχῇ γεγονέναι, ἀλλὰ μετὰ τὰ ὁράματα καὶ νοούμενα τῶν ὁρατῶν τούτων καὶ αἰσθητέων ληπτῶν τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως διηγείται. Ἡτοι· εἰδὼς, λέγων ὁ Μωυσὴς· ὅτι ἐν ἀρχῇ ἐγένετο ὁ κόσμος δὲν τὸ λέγει θέλων νὰ μαρτυρήσῃ (νὰ υποστηρίξῃ, νὰ βεβαιώσῃ) ὅτι εἶνε προγενέστερος ἀπὸ ὅλα τὰ γενόμενα (τὰ δημιουργήματα), ἀλλ' ἀπλῶς διηγείται τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως τῶν ὁρατῶν τούτων δημιουργημάτων καὶ εἰς τὴν αἰσθητὴν ἀποσιπτόντων, γενομένην ὑπερὸν ἀπὸ τὴν δημιουργίαν τῶν ὁρατῶν καὶ νοητῶν δυνάμεων». Κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον λοιπὸν ὁ Μωυσὴς διὰ τοῦ· Ἐν ἀρχῇ· δὲν μαρτυρεῖ ὅτι ὁ ὕλικός κόσμος εἶνε προγενέστερος καὶ ἀρχαιότερος ἀπὸ ὅλα τὰ γενόμενα, ἥτοι ἀπὸ ὅλα τὰ δημιουργήματα· ἀλλὰ κατὰ τὸν παραφραστὴν μαρτυρεῖ τὸ ἐναντίον, ὅτι δηλαδὴ ὁ κόσμος ὁ ὁρατὸς προηγείται κατ' ἀρχαιότητα ἀπὸ ὅλα τὰ γενόμενα. Τόσον μάλιστα ὁ παραφραστὴς φρονεῖ ὅτι τοιοῦτον εἶνε τὸ νόημα τοῦ Μωυσέως, ὥστε προσέειπε, ὡς εἶπεν ὁ ἀναγνώστης ἀνωτέρω, καὶ τὸ «ὡς γνωστόν» τοιοῦτοτρόπως δὲ τὸν μὲν Μωυσὴν παρουσιάζει ὡς μαρτυροῦντα ὅτι ὁ ὁρατὸς κόσμος ἔγινε προτέρον ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν ὁρατῶν πνευμάτων, βεβαιώνει δὲ καὶ ὅτι οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς καὶ ὅλη ἡ Ἐκκλησία τοιαύτην θεωροῦσι τὴν μαρτυρίαν τοῦ Μωυσέως.

Καὶ εἴθε νὰ ἦτο τοῦτο μόνον τὸ ἐρμηνευτικὸν ἀμάρτημα τοῦ παραφραστοῦ εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίον. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν του, ὁ Μωυσὴς οὐδὲν ἐννοεῖ ὅτι οὗτος (ὁ ὁρατὸς κόσμος) ἐγένετο ἐν ἀρχῇ. Ἀς ἴδωμεν λοιπὸν τὰς ἐκ τοιαύτης ἐρμηνείας προκυποῦσας συνεπείας. Τί σημαίνει τὸ· ἐν ἀρχῇ; Ὁ Μ. Βασίλειος τὸ σαφηνίζει. Σημαίνει, λέγει, μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως. Σημαίνει ἔτι καὶ τὸ εὐχρηστόν τέλος τῶν γινομένων, ἥτοι· τὸ σκόπιμον καὶ τὸ χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον τῶν γινομένων. Ταῦτα κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον θέλει νὰ δηλώσῃ τὸ· ἐν ἀρχῇ ἐν τῇ Γενέσει τοῦ Μωυσέως. Ἀλλὰ κατὰ τὸν παραφραστὴν τῆς Ἐξαήμερου, ὁ Μωυσὴς δὲν ἐννοεῖ ὅτι οὗτος ἐγένετο ἐν ἀρχῇ· ἐπομένως, κατὰ τὰς φυσικὰς καὶ ἀναγκαίας συνεπείας τῆς τοιαύτης ἐρμηνείας, ὁ Μωυσὴς δὲν ἐννοεῖ (ἥτοι δὲν παραδέχεται) ὅτι ὁ κόσμος ἐλαβε χρονικὴν ὑπαρξιν, ὁ Μωυσὴς δὲν ἐννοεῖ ὅτι ὁ κόσμος εἶνε ἔργον ἐνέχον σκοπι-

μότητα καὶ χρησιμότητα. Ὁ Μωυσὴς ἐγγλαδὴ παρουσιάζεται ἀπὸ τὸν παραφραστὴν ὡς φρονῶν ὅτι ὁ κόσμος δὲν εἶνε δημιουργημὸς ἐν χρόνῳ, ἀλλ' ἄχρονος καὶ αἰώνιος, ὁ Μωυσὴς πασιτάναται ἀπὸ τὸν παραφραστὴν ὡς πρεσβυγενὴς ὅτι ὁ κόσμος εἶνε ἄνευ σκοπιμότητος, καὶ ἄνευ χρησιμότητος. Καὶ οὕτω, χωρὶς βεβαιώσεως νὰ τὸ ἀποδέχῃται ὁ παραφραστὴς, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀπροειτίας καὶ τῆς παρερμηνείας του κατανατῇ περίπου εἰς 8, καὶ οἱ ὀλισταί, ἀφοῦ ἀρνέονται τὴν ἐν χρόνῳ δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ τὴν ὑπαρξιν σχεδίου καὶ σκοπιμότητος ἐν τῷ κόσμῳ! Καὶ προφυλάττεται μὲν ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τοῦ συμπεράσματος τοῦτο ἐκ τῶν κατωτέρω, καὶ ὁ ὁρατὸς τῶν ὁρατῶν ἐλαβε χώραν μετὰ τὴν ὑπαρξιν τῶν ὁρατῶν, ἀλλὰ καὶ κατεδικάζεται ὅτι ἡ παραφρασίς ἔγινε πολλὰχρὸς ἄνευ συνειρμῶς καὶ λογικῆς ἀκολουθίας, καὶ διὰ τοῦτο κατανατῇ εἰς ἀντιφάσεις ἐν εἰς καὶ τῷ αὐτῷ χωρίῳ· οὕτω, ἂν ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν ἐρμηνείαν ὁλοκληροῦ τοῦ χωρίου, ὁ Μωυσὴς παρουσιάζεται ὡς διδάσκων ἐναντία τινὰ καὶ ἀναιροῦντα τὸ ἐν τῇ ἱεραῇ, ὅτι ἐγγλαδὴ ὁ κόσμος καὶ ἐλαβε καὶ δὲν ἐλαβεν ἀρχὴν ὑπάρξεως. Καὶ ἥδη ἂς προχωρήσωμεν περαιτέρω. (Ἀκολουθεῖ)

“ΕΠΙΓΝΩΣΙΣ,”

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΝΕΟΝ

ἀπὸ τοῦ προδευχοῦς Ἰανουαρίου 1901

Συνδρομὴ ἑτησία :

Ἐν τῷ ἐπωτερικῷ φρ. 5.— Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 5.

Ἐκδοσις μηνιαία ἐκ σεβλίδων 16 σχήματος 4ου.

Ἰπὸ τὸν ἄνω τίτλον θὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τοῦ προσευχοῦς Ἰανουαρίου τὴν ἐκδοσὶν περιοδικῶν, μέλλοντος νὰ ἀσχοληθῇ περὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν, περὶ τὴν ἀναγραφὴν τῶν ὑψίστων κοσμολογικῶν καὶ ἀνθρωπολογικῶν πορισμάτων τῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν κατὰδεξιὴν τῶν ὑφισταμένων ἀρμονιῶν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς θερησκευτικῆς πίστεως. Πρὸς τοῦτο δέ, ἐκτὸς τῆς δημοσιεύσεως ἀρθρων πρωτοτύπων, θέλωμεν καθίστασθαι τοὺς ἀναγνώστας τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν ἐνημέρους τῆς ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ σχετικῆς κινήσεως, συνοψίζοντες καὶ ἀναλύοντες ἔργα διακεκριμένων ἐπιστημόνων, πραγματευόμενα περὶ τῶν ὑψίστων προβλημάτων τῆς πίστεως καὶ ἐπιστήμης, καὶ ἀναγράφοντες ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων εὐρωπαϊκῶν περιοδικῶν πᾶσαν συζήτησιν καὶ βεβαιώσιν διασκεδάζουσιν τὴν ὑλιστικὴν ὁμίχλην καὶ διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας κρατύνουσιν ἐν τῇ ἐλληνικῇ συνειδήσει τὸ ζωοποιὸν πνεῦμα τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν.

Νικέλαος Ἰ. Γαλανός

Διευθυντὴς καὶ ἐκδότης.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Κυριακὴ 19 Νοεμβρίου

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Δουκ. 10, 16—21

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ἐφεσ. Δ', 1—7

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

ΕΙΣ ΤΑΣ ΛΑΪΚΑΣ ΣΧΟΛΑΣ ΤΗΣ “ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,”

Ἐν τῇ Α' ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν Ἱ. Σύνοδον

Σαββάτῳ 18 Νοεμβρίου Ν. Ἀμβράζης 7—8 μ.μ.

Κυριακῇ 19 Νοεμβρίου Γ. Μικρῆς 7—8 μ.μ.

Ἐν Πειραιεῖ

Ἐν τῷ Ζαννείῳ Ὁρθανότροφείῳ

Κυριακῇ 19 Νοεμβρίου Χρ. Ἰωαννίδης φρ. 3—4 μ.μ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΡΙΣΤ. Ζ. ΔΙΑΔΗΜΑ